RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

advies 60.040/3
van 29 september 2016

over

een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest ‘houdende diverse fiscale bepalingen’

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

Op 22 augustus 2016 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest ‘houdende diverse fiscale bepalingen’.

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 20 september 2016. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Jan SMETS en Jeroen VAN NIEUWENHOVE, staatsraden, Jan VELAERS, assessor, en Annemie GOOSSENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Kristine BAMS, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 29 september 2016.

*

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond[1], alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.[2]

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN DECREET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap strekt tot wijziging van diverse fiscale regelingen. Het gaat zowel om wijzigingen van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 (hierna: WIB 92) met betrekking tot de zgn. woonbonus (hoofdstuk 2 van het ontwerp), van het decreet van 22 december 1995 'houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996' wat het register van verwaarloosde woningen en gebouwen en de inventaris van ongeschikte en onbewoonbare woningen betreft (hoofdstuk 3), van het decreet van 21 juni 2013 'betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van belastingen' (hoofdstuk 4), en van de Vlaamse Codex Fiscaliteit (hierna ook: Codex) met betrekking tot onder meer de kilometerheffing, de schenkbelasting, de erfbelasting en het verdeelrecht (hoofdstuk 5).

VORMVEREISTEN

3. Krachtens artikel 5/7 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 'betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten' (hierna: bijzondere financieringswet) dienen de ontwerpen van decreet waarin regelingen voorkomen inzake belastingverminderingen op de gewestelijke opcentiemen, vóór de neerlegging in het betrokken parlement meegedeeld worden aan:

- de federale regering, voor advies omtrent de technische uitvoerbaarheid;

- de andere gewestregeringen;

- het Rekenhof, voor advies omtrent het respect van het principe dat elke deloyale fiscale concurrentie uitgesloten moet worden.

Op de vraag of deze vormvereisten reeds werden nageleefd met betrekking tot hoofdstuk 2 van het om advies voorgelegde ontwerp, antwoordt de gemachtigde het volgende:

> "Ingevolge artikel 5/7 van de bijzondere financieringswet moet het advies technische uitvoerbaarheid aangevraagd worden voor neerlegging in het betrokken

[1] Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de conformiteit met hogere rechtsnormen verstaan.

[2] Gelet op de aanhoudende overbevraging van de afdeling Wetgeving en het technische en complexe karakter van het ontwerp, heeft de Raad van State geen diepgaand onderzoek over elk van de bepalingen van het ontwerp kunnen verrichten, zelfs niet met betrekking tot de genoemde punten. Het advies dient met dit voorbehoud te worden gelezen.

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

parlement. De adviezen technische uitvoerbaarheid zullen derhalve worden aangevraagd na definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering en voor neerlegging in het Vlaamse Parlement."

In dit verband dient erop te worden gewezen dat het aanbeveling verdient een ontwerp slechts aan de Raad van State voor te leggen nadat het alle achtereenvolgende stadia van de administratieve voorbereiding heeft doorgemaakt. Aldus wordt vermeden dat de Raad van State opnieuw om advies dient te worden gevraagd ten gevolge van wijzigingen aan de voorgelegde tekst.[3]

Nu dat niet is gebeurd zullen, indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst ten gevolge van de voornoemde adviezen en mededelingen nog wijzigingen zou ondergaan, de gewijzigde of toegevoegde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, aan de afdeling Wetgeving moeten worden voorgelegd.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Hoofdstuk 2 – Wijzigingen van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992

4. Dit hoofdstuk bevat artikelen tot wijziging van de artikelen 145^{37}, 145^{38}, $145^{38/1}$, $145^{38/2}$, 145^{44} en 145^{46} van het WIB 92 met betrekking tot de belastingvermindering voor de eigen woning (woonbonus).[4] Deze belastingvermindering behoort krachtens artikel 5/5, § 4, eerste lid, 1°, van de bijzondere financieringswet tot de exclusieve bevoegdheid van de gewesten.

De geïntegreerde woonbonus werd ingevoerd bij het decreet van 18 december 2015 'houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2016'. De gemachtigde verstrekt de volgende bijkomende duiding bij de ontworpen wijzigingen:

"Zoals blijkt uit de memorie van toelichting bij het decreet van 18 december 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2016 was het de expliciete bedoeling van de decreetgever om belastingplichtigen die van de Vlaamse woonbonus konden genieten, na een hypotheekruil verder van deze woonbonus te laten genieten. De circulaire die de FOD Financiën met betrekking tot een hypotheekruil opstelde (Circulaire AAFisc Nr. 1/2015 (nr. Ci.RH.331/635.143) dd. 12.01.2015), stelde immers expliciet dat een hypotheekruil niet tot gevolg heeft dat de hypothecaire lening, aangegaan voor het verwerven of behouden van de eerste woning en ingevolge hypotheekruil overgebracht naar de nieuwe woning, de vanaf dan gedragen uitgaven zijn gedaan voor het verwerven of behouden van die nieuwe woning. De hypothecaire lening blijft als het ware fiscaal gezien kleven aan de eerste woning, die echter wordt vervreemd (essentiële voorwaarde om te kunnen spreken van een hypotheekruil) en dus de niet-eigen woning wordt. Voor vervreemdingen met hypotheekruil doorgevoerd vóór 1 januari 2016 konden belastingplichtigen nog van de federale woonbonus genieten, maar voor vervreemdingen

[3] Zie adv.RvS 58.729/AV van 26 januari 2016 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 27 april 2016 'inzake aanvullende maatregelen ter bestrijding van terrorisme', *Parl.St.* Kamer 2015-16, nr. 54-1727/001, 89-90.

[4] Er moet worden vastgesteld dat door de combinatie van overgangsregelingen in functie van de datum waarop de leningen zijn aangegaan, met anti-cumulregels en keuzemogelijkheden voor de belastingplichtigen, de wettelijke regeling een bijna onontwarbaar kluwen is geworden.

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

vanaf 1 januari 2016 zou hun mogelijkheid om verder van de federale woonbonus te kunnen genieten vervallen. Daarom wilde de Vlaamse decreetgever voor die gevallen de mogelijkheid voorzien om toch nog verder van de Vlaamse woonbonus te kunnen genieten.

De fictiebepaling wil dus enkel voorkomen dat belastingplichtigen in dat geval niet meer van de Vlaamse woonbonus zouden kunnen genieten.

De voorwaarden, zoals opgenomen in het decreet van 18 december 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2016, bleken soms te onduidelijk te zijn geformuleerd, maar ook te stringent te zijn geformuleerd. De formulering had immers tot gevolg dat een belastingplichtige die een hypotheekruil doorvoert, opnieuw aan alle voorwaarden zou moeten voldoen die vereist zijn bij het aangaan van een hypothecaire lening. Dit is niet correct, vermits de fictie net inhoudt dat er reeds een kwalificerende hypothecaire lening werd aangegaan, die wordt verder gezet.

De opsomming van de verschillende voorwaarden geeft enkel in detail aan op welke manier de belastingplichtige zeker kan zijn dat hij aan de voorwaarden blijft voldoen om van de Vlaamse woonbonus te kunnen blijven genieten na een hypotheekoverdracht. Deze voorwaarden zijn niet verschillend of strenger dan in de huidige tekst, maar worden enkel meer in detail omschreven ter verduidelijking.

Ook wordt bijkomende informatie verstrekt rond de bewijsstukken die de belastingplichtige best ter beschikking kan houden van de bevoegde federale administratie. Een voorafgaande verduidelijking van de bewijsstukken die mogelijks opgevraagd kunnen worden, zorgt er voor dat er problemen vermeden worden voor de belastingplichtige op een later tijdstip.”

Artikel 2

5. Artikel 2 van het ontwerp strekt ertoe wijzigingen door te voeren aan artikel 145^{37}, § 1, van het WIB 92, teneinde een aantal technische tekortkomingen en onduidelijkheden weg te werken.

Zo wordt het derde lid van die bepaling vervangen, waarbij zes cumulatieve voorwaarden worden geformuleerd om bij hypotheekruil de woonbonus te kunnen blijven genieten.

6. Terwijl in de geldende tekst melding wordt gemaakt van “vervreemding bij authentieke akte verleden vanaf 1 januari 2016”, verwijst de eerste voorwaarde in de ontworpen bepaling nog slechts naar de vervreemding vanaf 1 januari 2016. Om het temporele ijkpunt te bepalen biedt de geldende regeling een duidelijk houvast, nl. de datum waarop de authentieke akte is verleden. Daarom is aan de gemachtigde gevraagd waarom in de ontworpen tekst geen melding meer wordt gemaakt van dit element en hoe het temporele ijkpunt dan wel zal moeten worden bepaald. Het antwoord luidt als volgt:

“De tekst werd op dat punt aangepast om nauwer aansluiting te vinden bij de circulaire die de FOD Financiën opstelde m.b.t. een hypotheekruil (Circulaire AAFisc Nr. 1/2015 (nr. Ci.RH.331/635.143) dd. 12.01.2015).”

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

Op dit punt biedt de geldende tekst meer rechtszekerheid omdat het temporele ijkpunt er ondubbelzinnig uit blijkt. Het verdient dan ook aanbeveling om de ontworpen bepaling in die zin aan te passen.

7. Op de vraag of de tweede voorwaarde, nl. dat de uitgaven voor de hypothecaire lening tot op het moment van de vervreemding in aanmerking moeten blijven komen voor de belastingvermindering, geen verstrenging inhoudt, antwoordt de gemachtigde het volgende:

> "De wettelijke fictie werd expliciet ingevoerd om te vermijden dat een belastingplichtige ten gevolge van een hypotheekruil de toepassing van de Vlaamse woonbonus zou verliezen. Dit staat expliciet zo opgenomen in de memorie van toelichting bij het decreet dat die fictie aanvankelijk invoerde.
>
> De Vlaamse woonbonus (de belastingvermindering voor de eigen woning) wordt toegekend bij aanvang van hypothecaire lening, aangegaan voor het verwerven of behouden van de eigen woning van de belastingplichtige en blijft in principe bestaan zolang er uitgaven voor die eigen woning zijn (al dan niet met toepassing van de verhoging(en)). Wanneer, in het bedoelde geval, de Vlaamse woonbonus niet langer van toepassing zou zijn voor deze uitgaven, zou dit betekenen dat de woning niet langer de eigen woning is en er een federaal belastingvoordeel van toepassing zou zijn. Zoals blijkt uit hoger aangehaalde memorie van toelichting, was het niet de bedoeling van de Vlaamse decreetgever om een federaal belastingvoordeel te bestendigen, maar enkel die situaties op te vangen waarin een belastingplichtige de Vlaamse woonbonus verliest.
>
> De fictiebepaling die gekoppeld is aan artikel 145/37 (het artikel van de Vlaamse woonbonus) zou geen toepassing kunnen vinden als er op dat ogenblik al geen gebruik gemaakt werd van dit artikel. De bestaande tekst verwijst immers naar het behoud van de toepassing van het eerste en het tweede lid, waarin gesteld wordt dat de uitgaven slechts voor de vermindering in aanmerking komen wanneer de woning waarvoor de uitgaven gedaan zijn, de eigen woning is van de belastingplichtige op het tijdstip van die uitgave.
>
> De samenlezing met het derde lid waarin gesteld wordt dat de uitgaven in het eerste lid als gevolg van de vervreemding betrekking hebben op een andere woning (de nieuwe woning) geeft aan dat men, doordat de uitgaven vóór de vervreemding betrekking hadden op de toenmalige eigen woning, men reeds van de Vlaamse woonbonus voor die uitgaven moest genieten tot op het moment van de vervreemding.
>
> Hieruit blijkt dat het ook reeds in de bestaande tekst de bedoeling was dat de uitgaven tot op het moment van de vervreemding in aanmerking kwamen voor de woonbonus. De nieuwe tekst houdt dan ook enkel een verduidelijking in van de voorwaarden en is geenszins een verstrenging."

8. In de memorie van toelichting wordt als toelichting bij de vierde voorwaarde ("de hypothecaire lening, vermeld in het eerste lid, blijft behouden") vermeld dat een herfinanciering van de lening de verdere toepassing van de belastingvermindering niet verhindert.

Een herfinanciering zou men echter kunnen zien als het beëindigen van een lopende lening en het aangaan van een nieuwe lening.

Dat bij een herfinanciering de lopende hypothecaire lening geacht mag worden te zijn behouden, dient in de tekst zelf van het aan te nemen decreet te worden opgenomen. Uit het legaliteitsbeginsel inzake belastingen, neergelegd in de artikelen 170, § 1, en 172, tweede lid, van de Grondwet, vloeit immers voort dat de decreetgever zelf alle wezenlijke elementen dient vast te

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

stellen aan de hand waarvan de belastingschuld van de belastingplichtigen kan worden bepaald, zoals de categorieën belastingplichtigen, de grondslag van de belasting, de aanslagvoet of het tarief, en de eventuele vrijstellingen en verminderingen. Die elementen moeten uit de tekst zelf van het aan te nemen decreet blijken; het volstaat niet er louter melding van te maken in de memorie van toelichting.

9. De vijfde voorwaarde is dat "de andere woning" de eigen woning van de belastingplichtige moet zijn "vanaf de vervreemding van de woning". Dit lijkt erop neer te komen dat de vervreemding van de eerste eigen woning moet plaatsvinden nadat de belastingplichtige de andere woning al heeft verworven en dat de bewoning van de andere woning naadloos moet aansluiten op het vervreemden en verlaten van de eerste woning.

Uit de memorie van toelichting, meer bepaald het derde voorbeeld dat wordt gegeven, zou echter kunnen worden afgeleid dat dit niet noodzakelijk is. Ook uit artikel 5/5, § 4, tweede lid e.v., van de bijzondere financieringswet volgt trouwens dat er omstandigheden zijn waarin een woning als eigen woning te beschouwen is, ook al wordt die niet door de belastingplichtige zelf betrokken (bv. als gevolg van verbouwingswerken).

Een verduidelijking op dit punt is noodzakelijk ter wille van de rechtszekerheid.

Artikel 4

10. Artikel 4 van het ontwerp strekt tot wijziging van artikel $145^{38/1}$ van het WIB 92. Vermits de voorwaarden die worden vermeld in het ontworpen artikel $145^{38/1}$, vierde lid, dezelfde zijn als die vermeld in het ontworpen artikel 145^{37}, § 1, derde lid, van het WIB 92 (artikel 2, 1°, van het ontwerp), kan worden verwezen naar de opmerkingen die bij die voorwaarden zijn geformuleerd (opmerkingen 6 tot 9).

Artikel 5

11. In het ontworpen artikel $145^{38/2}$, § 4, van het WIB 92 wordt bepaald dat de belastingvermindering alleen kan worden verleend "als de belastingplichtige een attest ter beschikking houdt, uitgereikt door de instelling die de lening heeft toegestaan of door de verzekeraar bij wie de levensverzekering is aangegaan", en dat de Vlaamse Regering de verdere inhoud van het attest bepaalt "in overleg met de federale minister van Financiën". Voorts wordt bepaald dat het attest minstens gegevens moet bevatten "waaruit blijkt dat de lening of de levensverzekering in aanmerking kan komen voor de toepassing van de belastingvermindering (…), alsook het bedrag van de door de belastingplichtige tijdens het belastbare tijdperk verrichte betalingen".

Enkel de federale overheid is bevoegd voor het verzekeren van de dienst van de personenbelasting, zoals blijkt uit artikel 5/1, § 5, eerste lid, van de bijzondere financieringswet. Dit houdt onder meer in dat belastingplichtigen de gewestelijke belastingverminderingen zullen kunnen aanvragen via hun aangifte in de personenbelasting en dat de Federale Overheidsdienst

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

Financiën verantwoordelijk is voor de controle van de belasting.[5] In het kader van die controle kunnen aan de belastingplichtige bewijsstukken of inlichtingen worden gevraagd. Het staat dan aan de belastingdienst om de bewijswaarde van de voorgelegde stukken te beoordelen. Bepalen dat de belastingplichtige verantwoordingsstukken ter beschikking moet houden van de belastingdienst, is dus eigenlijk een bepaling in verband met de controle – en dus de dienst – van de belasting, waarvoor de federale overheid bevoegd is.

Voor zover de bepaling echter zou worden geredigeerd als een voorwaarde om de belastingvermindering te genieten, kan het Vlaamse Gewest wel bevoegd worden geacht.[6] Er wordt dan ook ter overweging gegeven om de ontworpen bepaling zo te stellen dat, om de belastingvermindering te genieten, bij de jaarlijkse belastingaangifte een attest moet worden gevoegd dat is uitgereikt door de instelling die de lening heeft toegestaan of door de verzekeraar bij wie de levensverzekering is aangegaan en waarin alle gegevens zijn opgenomen waaruit blijkt dat de lening of de levensverzekering in aanmerking kan komen voor de toepassing van de belastingvermindering, alsook het bedrag van de door de belastingplichtige tijdens het belastbare tijdperk verrichte betalingen.

Ook de bepaling dat de Vlaamse Regering de verdere inhoud van het attest bepaalt "in overleg"[7] met de federale minister van Financiën is trouwens problematisch vanuit bevoegdheidsrechtelijk oogpunt. Het autonomiebeginsel staat er immers aan in de weg dat de decreetgever eenzijdig de federale overheid tot overleg verplicht, terwijl anderzijds de uitoefening van die bevoegdheid van de Vlaamse Regering niet afhankelijk kan worden gemaakt van de bereidheid van de federale overheid om te overleggen. Voor zover overleg toch noodzakelijk zou worden geacht en het wordt geconcipieerd als een vormvereiste, wordt de regeling daarvan het best opgenomen in een samenwerkingsakkoord. Het samenwerkingsakkoord van 7 december 2001 tussen de Federale Staat en de gewesten 'betreffende de uitwisseling van informatie in het kader van de uitoefening van hun fiscale bevoegdheden en betreffende de overlegprocedures inzake technische uitvoerbaarheid van door de Gewesten voorgenomen wijzigingen aan de gewestelijke belastingen en inzake de technische uitvoerbaarheid van de invoering door de Gewesten van algemene belastingverminderingen of -vermeerderingen van de verschuldigde personenbelasting' bevat alvast geen voorschriften die nuttig kunnen zijn in dit verband.

[5] *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53-2974/001, 17-18. Volgens de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet van 13 juli 2001 'tot herfinanciering van de gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de gewesten' omvat de dienst van de belasting "de vaststelling van de belastinggrondslag, de berekening van de belasting, de controle van de belastinggrondslag en van de belasting, de daarop betrekking hebbende betwistingen (zowel administratief als gerechtelijk), de inning en de invordering van de belastingen (met inbegrip van de kosten en de intresten)" (*Parl.St.* Kamer 2000-01, nr. 50-1183/007, 160).

[6] Voor een toepassing, zie GwH 9 december 1998, nr. 128/98, B.8.4.

[7] Het is overigens niet duidelijk of hiermee "na overleg" wordt bedoeld dan wel iets anders.

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

Hoofdstuk 3 – Wijzigingen van het decreet van 22 december 1995 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996

Artikel 8

Ontworpen artikel 26

12. In het ontworpen artikel 26, § 1, tweede lid, wordt bepaald dat de personeelsleden van de inventarisbeheerder toegang hebben tot de woningen "om alle noodzakelijke opsporingen en vaststellingen te verrichten" (dus niet langer "om alle *voor de heffing*, noodzakelijke opsporingen en vaststellingen te verrichten"), wanneer het vermoeden bestaat dat een woning niet voldoet aan bepaalde vereisten opgenomen in de Vlaamse Wooncode.[8]

Het recht op eerbiediging van de woning wordt niet enkel gewaarborgd bij artikel 15 van de Grondwet, maar ook bij artikel 8 van het Europees Verdrag over de rechten van de mens en bij artikel 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerlijke en politieke rechten. De stellers van het ontwerp doen er goed aan te overwegen om te voorzien in bijzondere waarborgen met betrekking tot het betreden van de woningen. Zo zou het toegangsrecht in beginsel kunnen worden beperkt tot bepaalde uren of, al dan niet in bepaalde omstandigheden, afhankelijk kunnen worden gemaakt van de machtiging door een rechter, wat door het Grondwettelijk Hof, alvast in een strafrechtelijke context, wordt beschouwd als een bijzondere waarborg.[9]

Het ontworpen artikel 26, § 1, tweede lid, vangt aan met de woorden "Onverminderd de toepassing van artikel 89*bis* van het wetboek van strafvordering". Voor dat artikel is de federale overheid bevoegd, zodat de vraag rijst waarom de decreetgever het nodig vindt om te bevestigen dat die bepaling van toepassing blijft. Bovendien handelt dat artikel over de opdracht tot huiszoeking die de onderzoeksrechter aan een officier van gerechtelijke politie kan geven; het is ook daarom niet duidelijk in welk opzicht de ontworpen bepaling zou kunnen interfereren met de federale wetsbepaling. Mogelijk is het, gelet op wat hiervoor is opgemerkt, de bedoeling om het betreden van de woning afhankelijk te maken van een machtiging door een rechter. Dat zou dan duidelijker tot uiting moeten worden gebracht en meer rechtszeker worden geregeld.

Ontworpen artikel 30

13. Het ontworpen artikel 30, §§ 1 en 2, gaat over de schrapping van een woning uit de lijst van woningen die ongeschikt of onbewoonbaar zijn verklaard. Dit gebeurt "[m]et behoud van de toepassing van titel 3, hoofdstuk 5, van de Vlaamse Codex Fiscaliteit", dat handelt over het bezwaar en de bezwaarprocedure. De draagwijdte van die toevoeging is onzeker, omdat niet duidelijk is waarom de houder van het zakelijk recht (of zijn rechtsopvolger) bezwaar zou kunnen hebben tegen de schrapping.

[8] Decreet van 15 juli 1997 'houdende de Vlaamse Wooncode'.

[9] GwH 16 december 1998, nr. 140/98, B.1.

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

Hoofdstuk 4 – Wijzigingen van het decreet van 21 juni 2013 betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van belastingen

Artikel 9

14. Artikel 9 van het ontwerp strekt ertoe in het decreet van 21 juni 2013 te vermelden dat dit decreet ook voorziet in de omzetting van de wijzigingsrichtlijnen 2014/107/EU[10] en (EU) 2015/2376[11]. Veeleer dan door een wijziging bij artikel 9 van het ontwerp in het decreet van 21 juni 2013 te vermelden dat wordt voorzien in de omzetting van die wijzigingsrichtlijnen, moet dit enkel in het ontwerp zelf worden aangegeven. Men vulle het ontwerp aan met een bepaling in deze zin.

Artikel 11

15. Op de vraag aan de gemachtigde waarom in het ontworpen artikel 11/1, § 6, van het decreet van 21 juni 2013 niet tevens melding wordt gemaakt van de inlichtingen bedoeld in paragraaf 5, 9°, die evenmin aan de Europese Commissie moeten worden medegedeeld (zie artikel 8*bis*, lid 8, van richtlijn 2011/16/EU[12], zoals ingevoegd bij artikel 1, 3), van richtlijn (EU) 2015/2376), antwoordt hij het volgende.

> "In paragraaf 6 van het ontworpen artikel 11/1 moet inderdaad bijkomend nog naar punt 9° (van artikel 11/1, §5) verwezen worden voor wat betreft informatie die niet aan de Europese commissie meegedeeld moet worden. Dit punt 9° komt overeen met punt k) van het nieuwe artikel 8 bis, 8) van richtlijn 2011/16 (zoals ingevoegd bij artikel 1, 3) van richtlijn 2015/2376)."

Hoofdstuk 5 – Wijzigingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013

Artikel 14

16. Artikel 14, 2°, van het ontwerp bevat een wijziging van artikel 1.1.0.0.2, eerste lid, 18°, van de Vlaamse Codex Fiscaliteit. De te wijzigen bepaling omschrijft "rijksinwoner" als "de natuurlijke persoon die naargelang het geval op het ogenblik van zijn overlijden of op het ogenblik van de schenking binnen het Rijk zijn domicilie of de zetel van zijn vermogen heeft gevestigd of de rechtspersoon die op het ogenblik van de schenking binnen het Rijk zijn zetel van werkelijke leiding heeft gevestigd". *A contrario* wordt met die omschrijving ook aangegeven wat onder de term "niet-rijksinwoner" dient te worden verstaan: wie niet onder de definitie van "rijksinwoner" valt, is te beschouwen als een "niet-rijksinwoner". In de Codex zijn de termen "rijksinwoner" en "niet-rijksinwoner" relevant voor de schenkbelasting en de erfbelasting.

[10] Richtlijn 2014/107/EU van de Raad van 9 december 2014 'tot wijziging van Richtlijn 2011/16/EU wat betreft verplichte automatische uitwisseling van inlichtingen op belastinggebied'.

[11] Richtlijn (EU) 2015/2376 van de Raad van 8 december 2015 'tot wijziging van Richtlijn 2011/16/EU wat betreft verplichte automatische uitwisseling van inlichtingen op belastinggebied'.

[12] Richtlijn 2011/16/EU van de Raad van 15 februari 2011 'betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen en tot intrekking van Richtlijn 77/799/EEG'.

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

Artikel 14, 2°, van het ontwerp strekt ertoe deze omschrijving aan te vullen met de volgende zinnen: “De vestiging van de woonplaats binnen het Rijk wordt naar de omstandigheden beoordeeld. De natuurlijke personen die in het bevolkingsregister of het vreemdelingenregister zijn ingeschreven, worden evenwel, behalve in geval van tegenbewijs, geacht hun woonplaats of de zetel van hun vermogen binnen het Rijk te hebben gevestigd.” Deze toevoeging is geïnspireerd door een federale bepaling, nl. artikel 2, § 1, 1°, tweede lid, van het WIB 92, dat thans luidt: “De vestiging van de woonplaats of van de zetel van het fortuin in België wordt naar de omstandigheden beoordeeld. Evenwel worden, behoudens tegenbewijs, geacht hun woonplaats in België te hebben gevestigd de natuurlijke personen die in het Rijksregister van de natuurlijke personen zijn ingeschreven.”[13]

Uit de memorie van toelichting blijkt dat het gaat om een verduidelijking die erin bestaat dat het feit van de inschrijving in het bevolkingsregister of vreemdelingenregister, behoudens tegenbewijs,[14] geldt als vermoeden voor het rijksinwonerschap. Het gaat om de decretale verankering van een administratief standpunt van de Vlaamse Belastingdienst.[15]

Artikel 5, § 2, 4° en 8°, van de bijzondere financieringswet bepaalt hoe de schenkbelasting en de erfbelasting te lokaliseren zijn. De lokalisatie van de belasting bepaalt aan welk gewest de belastingopbrengst wordt toegewezen en dat gewest is tevens bevoegd om de aanslagvoet, de heffingsgrondslag en de vrijstellingen te bepalen en om – eventueel, zo daarvoor wordt gekozen – in te staan voor de dienst van de belasting. Voor rijksinwoners (overlijden van een rijksinwoner of schenking onder de levenden van roerende of onroerende goederen door een rijksinwoner) wordt daarbij telkens verwezen naar de plaats waar de betrokkene zijn “fiscale woonplaats” had of heeft.[16] Voor niet-rijksinwoners (overlijden van een niet-rijksinwoner of schenking onder de levenden van in België gelegen onroerende goederen door een niet-rijksinwoner) gaat het om de plaats waar de goederen gelegen zijn.

Het onderscheid tussen rijksinwoners en niet-rijksinwoners is dus van belang in het licht van de lokalisatie van de belasting in één van de gewesten, en vereist derhalve een uniforme invulling voor alle fiscale regelgevers bedoeld in de bijzondere financieringswet. Dat is evenzeer het geval voor de notie “fiscale woonplaats”. Het is daarom niet aan de gewesten om te

[13] Het ingeschreven zijn in het vreemdelingenregister komt voor in de ontworpen bepaling, maar niet in artikel 2, § 1, 1°, tweede lid, van het WIB 92 en evenmin in het standpunt van de Vlaamse Belastingdienst. Anders dan wat het geval is in de ontworpen bepaling, wordt in artikel 2, § 1, 1°, tweede lid, van het WIB 92 verwezen naar de inschrijving in het Rijksregister.

[14] Dat het om een regel gaat die geldt zolang het tegenbewijs niet is geleverd, doet geen afbreuk aan het gegeven dat ermee de draagwijdte van de notie “rijksinwoner” wordt geregeld.

[15] Voor dat standpunt, zie: http://belastingen.vlaanderen.be/sp-15123-begrip-rijksinwoner. Gelet op het legaliteitsbeginsel in belastingzaken moet belastingwetgeving op zich voldoende duidelijk zijn. Indien administratieve commentaar nodig is om de draagwijdte ervan te begrijpen, gaat het om onvolkomen wetgeving. Administratieve commentaar is ongetwijfeld nuttig, bijvoorbeeld om de decretale regeling op een bevattelijke manier uit te leggen of om praktische voorbeelden te geven van de toepassing ervan, maar mag niet noodzakelijk zijn om de draagwijdte ervan te begrijpen.

[16] Zie over de notie “fiscale woonplaats”: adv.RvS 31.227/VR van 21 februari 2001 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de bijzondere wet van 13 juli 2001 ‘tot herfinanciering van de gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de gewesten’, *Parl.St.* Kamer 2000-01, nr. 50-1183/001, 71-72.

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

bepalen wat onder die termen dient te worden verstaan.[17] Dat is een zaak van de federale wetgever. In de bijzondere financieringswet worden die noties weliswaar niet gedefinieerd, maar dat belet niet dat ze te begrijpen zijn in de zin zoals ze door de bijzondere wetgever zijn bedoeld.

De gemachtigde stelt dan ook voor om deze bepaling te schrappen:

> "Gezien de voorbereidende werken m.b.t. de Bijzondere Financieringswet het lokalisatiecriterium sterk koppelen aan de feitelijke situatie/woonplaats, en niet aan de inschrijving in het bevolkings- of vreemdelingenregister, en er door het ontworpen tekstvoorstel mogelijks een bevoegdheidsprobleem kan ontstaan, wordt voorgesteld de ontworpen bepaling te schrappen."

Met dit voorstel tot schrapping kan worden ingestemd.

17. Artikel 14, 3°, van het ontwerp hangt samen met de artikelen 29, 32, 37, 42 en 48 ervan, die betrekking hebben op het verlenen van belastingvrijstelling aan nabestaanden van een slachtoffer van een terroristische aanslag.

In de memorie van toelichting wordt de regeling als volgt verantwoord:

> "De aanslagen van 22 maart 2016 hebben gans het land in shock achtergelaten. Iedereen deelt in de rouw voor de slachtoffers die zijn gevallen.
>
> De voorgestelde wijzigingen zijn erop gericht de nabestaanden van de slachtoffers geen extra financieel leed te bezorgen en voorzien [er] daarom [in] dat de goederen die toebehoorden aan deze slachtoffers, aan hun rechtsopvolgers worden overgedragen, zonder dat deze rechtsopvolgers erf- of registratiebelasting verschuldigd zijn."

De aan te nemen bepalingen krijgen uitwerking "voor overlijdens na 21 maart 2016" (artikel 55, tweede lid, van het ontwerp). De gemachtigde verstrekt in dit verband nog volgende toelichting:

> "De directe aanleiding voor de voorgenomen maatregelen zijn de omvang en de impact van de gebeurtenissen in Brussel en Zaventem van 22 maart 2016. Het zijn precies deze gebeurtenissen die de Vlaamse Regering ertoe gebracht hebben om een vrijstelling mogelijk te maken. Vandaar dat de regeling in principe enkel zal gelden voor de toekomst, maar wel met inbegrip van de voorvallen die er de aanleiding toe waren. Vandaar de beperkte retroactiviteit."

17.1. Zoals bekend, geldt het gelijkheids- en niet-discriminatiebeginsel ook in belastingzaken. Bij artikel 172 van de Grondwet wordt de toepasselijkheid van de grondwettelijke regels van gelijkheid en van niet-discriminatie (artikelen 10 en 11 van de Grondwet) bevestigd in fiscale aangelegenheden. Deze bepaling is immers een precisering of een

[17] Ook voor de lokalisatie van de gewestelijke aanvullende belasting op de personenbelasting (titel III/1, van de bijzondere financieringswet) is de notie "fiscale woonplaats" gebruikt (zie artikel 5/1, § 2, van de bijzondere financieringswet, zoals ingevoegd bij de bijzondere wet van 6 januari 2014 'tot hervorming van de financiering van de gemeenschappen en de gewesten, tot uitbreiding van de fiscale autonomie van de gewesten en tot financiering van de nieuwe bevoegdheden'). Tijdens de parlementaire voorbereiding is uitdrukkelijk vermeld dat de gewesten geen normatieve bevoegdheid hebben wat de fiscale woonplaats betreft (voorstel: *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53-2974/001, 16; adv.RvS 53.901/AV van 27 augustus 2013: *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53-2974/002, 9-10).

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

bijzondere toepassing van het in artikel 10 van de Grondwet algemeen geformuleerde gelijkheidsbeginsel.

Volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof is een verschil in behandeling slechts verenigbaar met de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie, wanneer dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betrokken maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.[18]

Nabestaanden van de traumatische gebeurtenissen van 22 maart 2016 en van andere toekomstige terroristische aanslagen verder leed besparen is een nobel doel, maar er zal moeten kunnen worden verantwoord waarom andere gebeurtenissen, die voor nabestaanden even traumatisch kunnen zijn, zoals bijvoorbeeld de recente aanslagen in Parijs (november 2015) of de aanslag op het Joods Museum van België (mei 2014), niet in aanmerking komen.[19] Ook natuurrampen – zelfs zeer zware natuurrampen, zoals de tsunami in de Indische oceaan in 2004 – komen niet in aanmerking.

17.2. Onder "slachtoffer van een terroristische aanslag" dient te worden verstaan "elke persoon van wie kan worden aangetoond dat die persoon als slachtoffer om het leven is gekomen bij of ten gevolge van een daad van terrorisme, erkend krachtens een besluit van de Vlaamse Regering".[20]

Uit het legaliteitsbeginsel inzake belastingen, neergelegd in de artikelen 170, § 1, en 172, tweede lid, van de Grondwet, vloeit voort dat de wetgever zelf alle wezenlijke elementen dient vast te stellen aan de hand waarvan de belastingschuld van de belastingplichtigen kan worden bepaald. Daaruit volgt dat elke delegatie die betrekking heeft op het bepalen van één van de essentiële elementen van de belasting, in beginsel ongrondwettig is. De voormelde grondwetsbepalingen gaan evenwel niet zover dat ze de wetgever ertoe zouden verplichten elk aspect van een belasting of van een vrijstelling zelf te regelen. Een aan een andere overheid verleende bevoegdheid is niet in strijd met het wettigheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de essentiële elementen voorafgaandelijk door de wetgever zijn vastgesteld. Tot de essentiële elementen van de belasting behoren de aanwijzing van de belastingplichtigen, de belastbare materie, de heffingsgrondslag, de aanslagvoet en de belastingvrijstellingen.[21]

---

[18] Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Zie bv.: GwH 17 juli 2014, nr. 107/2014, B.12; GwH 25 september 2014, nr. 141/2014, B.4.1; GwH 30 april 2015, nr. 50/2015, B.16; GwH 18 juni 2015, nr. 91/2015, B.5.1; GwH 16 juli 2015, nr. 104/2015, B.6.

[19] Bij die aanslagen kwamen ook Belgen om het leven, maar het belastingvoordeel is niet beperkt tot Belgische nabestaanden.

[20] Ook de woorden "ten gevolge van" laten nog een zekere beoordelingsruimte: in hoeverre moet er immers een rechtstreeks oorzakelijk verband bestaan tussen het overlijden en de terroristische aanslag? Eventueel kan worden overwogen om in de plaats van "ten gevolge van" te schrijven "als direct gevolg van".

[21] GwH 10 juli 2014, nr. 104/2014, B.6.

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

In dit geval wordt delegatie verleend aan de Vlaamse Regering om gebeurtenissen te erkennen als daden van terrorisme. Gelet op het voorgaande dient de beoordelingsbevoegdheid van de regering strikt beperkt te zijn, bijvoorbeeld door het bepalen in het decreet van criteria inzake de gebeurtenissen die in aanmerking komen voor de belastingvrijstelling of, anderszins, door aan te geven wat onder terrorisme dient te worden verstaan.[22]

Artikel 15

18. Artikel 15, 2°, van het ontwerp strekt ertoe om een vijfde lid toe te voegen aan artikel 2.4.4.0.2 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit. Het gaat om een fictiebepaling: voertuigen die uitsluitend aangedreven worden door een elektrische motor of waterstof, worden voor de toepassing van het betrokken artikel geacht te behoren tot de EURO-emissieklasse 6. De fictiebepaling krijgt uitwerking met ingang van 1 april 2016 (artikel 55, derde lid, van het ontwerp).

In de memorie van toelichting wordt de terugwerking (ook van artikel 16 van het ontwerp) tot het ogenblik waarop het kilometerheffingssysteem in werking is getreden, verantwoord. Met betrekking tot dit onderdeel van het ontwerp voegt de gemachtigde daar nog het volgende aan toe:

> "Het betreffende artikel biedt een oplossing voor een bestaande leemte/interpretatieproblematiek. Zoals artikel 2.4.4.0.2, eerste lid, VCF nu luidt, is het onduidelijk waar elektrische voertuigen en waterstofvoertuigen ingeschaald kunnen worden in de tabel van de externe kosten (EX). Volgens sommigen kunnen elektrische voertuigen beschouwd worden als een Enhanced Environment-friendly Vehicle (EEV). Dit is echter geen goede weergave van de realiteit gezien een EEV zich als standaard tussen een euronorm 5 en een euronorm 6 bevindt. Anderen zouden de bepaling ook kunnen lezen als zijnde dat er géén enkele externe kost is bepaald voor elektrische en waterstofvrachtwagens, en er dus een leemte is, waarbij het principe *in dubio contra fiscum* geldt. Een derde denkpiste grijpt terug naar het opvangnet waarin bepaald is dat bij gebreke aan afdoend bewijs van de toepasselijke euronorm de meest nadelige euronormcategorie toegepast dient te worden. Vanuit dit oogpunt gaat het om een versoepeling.
>
> Hoewel de budgettaire impact beperkt is, leidt deze juridische lacune toch tot moeilijkheden voor een beperkt aantal voertuigen. Daarom worden zuiver elektrische voertuigen (zogenaamde battery electric vehicles of BEV) en voertuigen die uitsluitend worden aangedreven door waterstof expliciet gelijkgesteld met de minst vervuilende emissie-klasse. Dit sluit ook het best aan bij het gehanteerde uitgangspunt dat 'de vervuiler betaalt'."

Gelet daarop lijkt de terugwerkende kracht te kunnen worden aanvaard.

[22] Volgens *van Dale* is terrorisme "(het plegen van) gewelddaden (individuele of collectieve aanslagen, gijzelingen, verwoestingen) ter demoralisering van de bevolking om een politiek doel te bereiken". Voor zover het de bedoeling is dat de Vlaamse Regering zich strikt houdt aan deze spraakgebruikelijke betekenis van de term "terrorisme", is het niet nodig een omschrijving ervan in het decreet op te nemen.

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

Artikel 16

19. Artikel 16 van het ontwerp strekt ertoe een artikel 2.4.4.0.5 in de Codex in te voegen. Naar analogie van de verkeersbelasting en de belasting op de inverkeerstelling worden ook voor de kilometerheffing wettelijke vermoedens ingevoerd voor het geval de EURO-emissienorm van het voertuig niet bekend is.

Artikel 2.4.4.0.5, tweede lid, 2°, heeft betrekking op "vrachtwagens en andere voertuigen dan de voertuigen, vermeld in punt 1°, als er geen emissienorm is vermeld op de boorddocumenten van het voertuig". Aan de gemachtigde is gevraagd hoe het mogelijk is om voor voertuigen waarvoor de EURO-emissieklasse niet bekend is, te bepalen of het voertuig onder 1° dan wel onder 2° valt. Het antwoord luidt:

> "Deze wettelijke vermoedens tot gelijkstelling met een bepaalde EURO-emissieklasse zijn geïnspireerd op de Vlaamse wetgeving inzake de lage emissiezones (LEZ), waar wordt gekeken naar de emissiegrenswaarden. Ze beogen het opvullen van een wettelijke lacune (analoog aan het ingevoerde wettelijk vermoeden voor elektrische voertuigen en waterstofvoertuigen).
>
> Uit de memorie van toelichting valt af te leiden dat het hier om een weerlegbaar vermoeden gaat: 'Indien de belastingplichtige meent in een andere, meer gunstige, categorie te vallen dient hij aan de vrachtwagenproducent of homologatie-instantie een certificaat aan te vragen met daarop de overeenkomstige emissieklasse.'.
>
> Het verschil tussen een vrachtwagen en een niet voor de weg bestemde mobiele machine kan gemaakt worden aan de hand van de voertuigcode op de boorddocumenten (die ingescand moeten worden om een dienstverleningscontract af te sluiten en een tolteller (OBU) te kunnen bekomen). Zo hebben bijvoorbeeld landbouwmachines, bosbouwmachines, bouwmachines, industriële machines allemaal en afwijkende voertuigcode als vermeld in het Koninklijk besluit van 15 maart 1968 houdende algemeen reglement op de technische eisen waaraan de auto's, hun aanhangwagens en hun veiligheidstoebehoren moeten voldoen."

Aan de gemachtigde is ook gevraagd of de niet voor de weg bestemde mobiele machines onderworpen zijn aan de kilometerheffing. Volgens de definitie in het koninklijk besluit van 5 december 2004 'houdende vaststelling van productnormen voor inwendige verbrandingsmotoren in niet voor de weg bestemde mobiele machines' gaat het immers om machines die "niet bestemd zijn voor personen- of goederenvervoer over de weg", terwijl de definitie van "voertuig" in het kader van de kilometerheffing luidt: "een motorvoertuig of een samenstel van voertuigen, bedoeld of gebruikt, al dan niet uitsluitend, voor het vervoer over de weg van goederen, waarvan het maximaal toegestane totaalgewicht meer dan 3,5 ton bedraagt".

De gemachtigde antwoordt:

> "Ja, in de mate dat de niet voor de weg bestemde mobiele machines vallen in de relevante gewichtscategorie en worden gebruikt voor goederenvervoer zijn zij onderworpen aan de kilometerheffing. Het is in deze niet vereist dat de voertuigen ook zijn bedoeld voor goederenvervoer over de weg. Hiertoe kan verwezen worden naar volgende frase van de aangehaalde definitie: 'bedoeld of gebruikt, al dan niet uitsluitend, voor het vervoer over de weg van goederen'.
>
> Dus zelfs als een voertuig niet bestemd is voor vrachtvervoer, maar er wel voor gebruikt wordt, dan is het voertuig belastbaar onder de kilometerheffing. Bvb.: een tractor

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

is niet bedoeld voor goederenvervoer over de weg (maar om arbeid te verrichten op het veld = bestemming). In de praktijk worden tractors evenwel regelmatig gebruikt om goederen te vervoeren op de weg, vooral tussen de boerderij en het land dat wat verderop gepacht wordt (= het reëel gebruik). In dat geval vallen tractors binnen de belastbare materie. Evenwel geldt natuurlijk een vrijstelling voor beperkt gebruik bij tractors. Maar tractors die niet onder de vrijstelling vallen (bvb. tractors gebruikt voor grondverzet), zijn belastbaar en dan moet dus ook een euronorm vastgesteld worden. Deze categorie zal slechts in beperkte mate voorkomen.

Dit in tegenstelling tot iets oudere vrachtwagens, waar het al eens kan voorkomen dat de euronorm ontbreekt in de DIV-databank."

20. In het ontworpen artikel 2.4.4.0.5, tweede lid, 2°, van de Codex worden voor de indeling in EURO-emissieklasses niet dezelfde periodes gehanteerd in de tabellen a) en b). Aan de gemachtigde is om uitleg verzocht voor deze verschillende indeling. Hij antwoordt:

"Als de emissienorm voor vrachtwagens niet gekend is, kan hiervoor, de datum eerste inschrijving als proxy gebruikt worden.

Bij navraag bij departement LNE, volgt deze tabel de wetgeving in art. 2 van het Besluit ter uitvoering van het decreet inzake de lage emissiezones: https://codex.vlaanderen.be/DesktopModules/VlaamseCodex/Search/FullHtmlDocument.ashx?endpoint=http%3A%2F%2Fcodex.opendata.api.vlaanderen.be%2Fapi%2FWetgevingDocument%2F1026568%2FVolledigDocument%3Fdatum%3D%26geannoteerd%3Dfalse&print=false

Dit decreet gaat terug op een verschil in de Euronorm richtlijnen. Vanaf Euro V wordt niet zozeer onderscheid in categorieën gemaakt (N2 versus N3), maar speelt de referentiemassa een rol. Vanaf Euro V zitten de N2 voertuigen met een referentiemassa van meer dan 2610 kg onder de N3 richtlijn.

Gezien de referentiemassa niet noodzakelijkerwijs overeenkomt met de indeling op basis van MTM, en gezien de referentiemassa vaak niet gekend zal zijn gezien deze parameter niet geregistreerd wordt in de DIV-databank, is het moeilijk om tabellen te maken die de Euronorm-indelingen in de richtlijn perfect volgen.

Een zekere abstractie (zoals ook het geval is met voorliggende tabel, waar de indeling niet gebaseerd is op referentiemassa) is dus noodzakelijk teneinde het geheel transparant te houden ten aanzien van de gebruiker.

Een verdere vereenvoudiging zoals de Raad van State voorstelt waarbij abstractie wordt gemaakt tussen het lichte verschil tussen N2 en N3, is niet onmogelijk, maar zou dan voor de coherentie ook een aanpassing vereisen aan het LEZ-besluit."

21. In zijn advies van 18 augustus 2016 over het ontwerp merkt de Mobiliteitsraad Vlaanderen (MORA) het volgende op:

"De MORA stelt vast dat in de tabellen van art. 16 2° a) en b) de data van eerste inschrijving niet overeenkomen met de door de Europese Commissie opgelegde startdata. Volgens de informatie waarover de MORA beschikt, geldt tabel a) voor voertuigen van de categorie N2 met een referentiemassa van maximaal 2.610 kg. Tabel b) is geldig voor de voertuigen van categorie N2 met een referentiemassa van meer dan 2.610 kg en voertuigen van categorie N3. De MORA vraagt om deze tabellen, voorafgaandelijk aan de goedkeuring van het ontwerpdecreet, conform de Europese regelgeving aan te passen."

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

In de adviesaanvraag schrijft de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie dat de adviezen van de geraadpleegde strategische adviesraden “naar mijn oordeel geen aanleiding geven tot aanpassing van de op 15 juli 2016 door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst”.

Op de vraag of de opmerking van de MORA klopt dat de tabel b) van het ontworpen artikel 2.4.4.0.5, tweede lid, 2°, van de Codex ook zou moeten gelden voor voertuigen van categorie N2, antwoordt de gemachtigde echter dat “de opmerking van de MORA over de data in de Europese regelgeving terecht” is.

Gevraagd welke EU-bepalingen niet volledig nauwgezet in het ontwerp zijn weergegeven, luidt het antwoord van de gemachtigde als volgt:

> “Verordening 715/2007 bevat de bepalingen voor Euro 5 en 6 emissiewaarden. Hierin wordt ook de categorie N2 vermeld (art 2). De data komen overeen met de data voor de zwaarste categorie N1. Vermits de emissienormering vroeger enkel van de categorie afhing, werd de categorie N2 ook voor de kilometerheffing gelijk gesteld met de data voor N1 uit de LEZ-reglementering (die ook voor N2 geldt). Sinds de Euro 5 norm geldt echter niet de categorie, maar het gewicht om te bepalen onder welke richtlijn het voertuig dient gehomologeerd te worden. Dit betekent dat enkel voertuigen van de categorie N2 met een referentiemassa van minder dan 2610 kg onder verordening 715/2007 vallen. N2 voertuigen met een referentiemassa van meer dan 2610 kg vallen onder richtlijn 2005/55 (Euro V) of verordening 595/2009 (Euro VI). Voor de emissienormen vóór Euro 5 en V, op basis van de categorie van het voertuig, gelden de (…) richtlijn 70/220 (en zijn amenderingen) en richtlijn 88/77 (en zijn amenderingen). In elke richtlijn zijn er uitzonderingen. Voor Euro 5 en V bv zijn er in de grenszone van 2.610 kg afwijkingen toegestaan: zo mag een constructeur de emissies van een zwaar voertuig toch volgens de richtlijn voor lichte voertuigen laten homologeren voor zover het referentiegewicht de 2.840kg niet overschrijdt. Ook in de voorgaande richtlijnen waren uitzonderingen opgenomen. Daarvan wordt abstractie gemaakt ifv de eenvoud. Met andere woorden alle N2 voertuigen met een MTM van meer dan 3,5 ton worden geacht een referentiemassa van meer dan 2610 kg te hebben en onder dezelfde data als N3 te vallen zoals ook de MORA aanhaalt.”

De tekst zal in die zin moeten worden aangepast.

Artikelen 17 tot 25, 33, 40, 43 tot 45, 52 en 54

22. De artikelen 17 tot 25, 33, 40, 43 tot 45, 52 en 54, van het ontwerp betreffen de heffing ongeschikte en onbewoonbare woningen die in de plaats komt van de verkrottingsheffing woningen en gebouwen.

Voor het invoeren van een dergelijke gewestelijke heffing ontleent het Vlaamse Gewest bevoegdheid aan artikel 170, § 2, eerste lid, van de Grondwet.

Voor zover de regeling ook beperkingen inhoudt op de belastingbevoegdheid van de gemeenten – wat krachtens artikel 170, § 4, tweede lid, van de Grondwet normaal een

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

bevoegdheid van de federale wetgever is –, kan een beroep te worden gedaan op artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen'.[23]

Artikelen 26, 2°, en 27

23. Het is de bedoeling met de artikelen 26, 2°, en 27, van het ontwerp het standpunt nr. 15.133 van de Vlaamse Belastingdienst over de belastbaarheid van de levensverzekeringsgift decretaal te verankeren, al wordt het tegelijk ook enigszins gemilderd.[24] In dat standpunt stelt de Vlaamse Belastingdienst voorop dat er na de levensverzekeringsgift (schenking door de verzekeringnemer van een levensverzekeringspolis aan de begunstigde) nog sprake is van een kosteloos beding ten behoeve van een derde (de begunstigde), waardoor er alsnog erfbelasting opeisbaar zou zijn bij het overlijden van de oorspronkelijke verzekeringnemer, ook ingeval er reeds schenkbelasting is betaald op de gift (d.i als de schenking ter registratie is aangeboden). Die zienswijze van de Vlaamse Belastingdienst is betwist.[25] Ten eerste nemen de meeste auteurs aan dat er na de levensverzekeringsgift geen sprake meer is van een kosteloos beding ten behoeve van een derde, maar van een beding ten behoeve van zichzelf.[26] Ten tweede is er artikel 2.7.1.0.6, § 2, derde lid, 1°, van de Vlaamse Codex Fiscaliteit, dat van de erfbelasting vrijstelt, de sommen, renten of waarden die verkregen zijn ingevolge een beding dat aan "de schenkbelasting of het registratierecht op schenkingen onder de levenden is onderworpen".

Het ontwerp bevat twee aanpassingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit in dit verband:

- in artikel 26, 2°, wordt artikel 2.7.1.0.6, § 2, tweede lid, van de Codex aangevuld met de zin "In het geval van een levensverzekeringscontract kan dit tegenbewijs niet worden geleverd door aan te tonen dat het contract werd geschonken aan deze persoon.", waardoor het argument dat er na de schenking geen sprake meer is van een beding ten voordele van een derde niet meer kan worden ingeroepen;

- in artikel 27 wordt artikel 2.7.3.2.8 aangevuld met een tweede paragraaf om dubbele belasting te vermijden: de belastbare grondslag voor de schenkbelasting (de afkoopwaarde van de polis) mag in mindering worden gebracht van de belastbare grondslag voor de erfbelasting (de verzekeringsprestatie).

---

[23] Zie onder meer GwH 25 mei 2016, nr. 78/2016, B.9.1-B.9.2.

[24] Vlaamse Belastingdienst, *Schenking van een levensverzekeringscontract aan de begunstigde*, standpunt nr. 15.133 van 13 juni 2016 (http://belastingen.vlaanderen.be/sp-15133-schenking-van-een-levensverzekeringscontract-aan-de-begunstigde).

[25] Voor de Raad van State vorderen ASSURALIA, de beroepsvereniging van de verzekeringssector, en de CVBA P&V VERZEKERINGEN de nietigverklaring van het standpunt van de Vlaamse Belastingsdienst nr. 15.142 van 21 december 2015 inzake schenkingen waarbij levensverzekeringen betrokken zijn – waarin standpunt nr. 15.133 wordt hernomen (beroep met rolnummer G/A.218.701/XIV-36.957) (zie het bericht: *Belgisch Staatsblad*, 13 juli 2016, 44.112).

[26] Ook de federale belastingadministratie is van oordeel dat door een overdracht van de rechten van de verzekeringsnemer aan de begunstigde het initieel beding ten gunste van een derde is omgezet in een beding ten behoeve van zichzelf (brief van 9 april 2013 van de Dienst Patrimoniumdocumentatie, nr. EE/105.349, niet bekendgemaakt, maar geciteerd in S. HUBRECHT, "De uitschakeling van artikel 8 W.Succ. door een verzekeringsgift", *Nieuwsbrief Successierechten* 2013, nr. 7, 5-6).

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

23.1. Indien een schenking aan schenkbelasting onderworpen is geworden, wordt bij het overlijden van de schenker de eventuele meerwaarde die ontstaan is na de schenking in hoofde van de begiftigde niet meer onderworpen aan erfbelasting bij overlijden van de schenker. Zo worden goederen waarover de erflater kosteloos heeft beschikt gedurende de drie jaar voor zijn overlijden, geacht deel uit te maken van zijn nalatenschap, tenzij de bevoordeling onderworpen is geworden aan de schenkbelasting of het registratierecht op de schenkingen onder levenden (artikel 2.7.1.0.5, § 1, eerste lid, van de Codex). Een gevolg daarvan is dat meerwaarden die zijn ontstaan na de schenking, bij overlijden van de schenker aan erfbelasting ontsnappen. Indien bijvoorbeeld een schilderij wordt geschonken en daarop schenkbelasting wordt betaald, zal bij het overlijden van de schenker de eventuele meerwaarde die ontstaan is na de schenking niet onderworpen zijn aan erfbelasting in hoofde van de begiftigde.

De ontworpen bepalingen voorzien echter in het invoeren van een onweerlegbaar vermoeden van kosteloosheid ingeval het om de schenking van een levensverzekeringscontract gaat. De vraag waarom alleen in dat specifieke geval in een uitzondering wordt voorzien, ontlokte de gemachtigde de volgende reactie:

> "Hoewel artikel 2.7.1.0.6, VCF in de praktijk quasi uitsluitend levensverzekeringscontracten vat (gezien het artikel een wettelijk vermoeden van belastbaarheid instelt bij uitkeringen op basis van een contract dat uitvoering krijgt bij of naar aanleiding van een overlijden), kan met de bemerking van de Raad van State omtrent het gelijkheidsbeginsel rekening worden gehouden door de voorgestelde tekst als volgt te herredigeren:
>
> > 'Dit tegenbewijs kan niet worden geleverd door aan te tonen dat het contract werd geschonken aan deze persoon.'"

Door de bepaling aldus te redigeren wordt de afwijkende regel niet enkel toegepast op levensverzekeringscontracten, doch op al de bedoelde contracten. Daarmee wordt echter nog niet verantwoord waarom enkel voor dergelijke contracten in een afwijkende regeling wordt voorzien.

23.2. De nieuwe regels zullen, in lijn met het standpunt van de Vlaamse Belastingdienst, gelden voor overlijdens vanaf 1 maart 2016, d.w.z. met terugwerkende kracht.

De niet-retroactiviteit van wetten is een waarborg ter voorkoming van rechtsonzekerheid. Die waarborg vereist dat de inhoud van het recht voorzienbaar en toegankelijk is, zodat de rechtzoekende in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling kan voorzien op het tijdstip dat die handeling wordt verricht. De terugwerkende kracht kan enkel worden verantwoord wanneer ze onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang.[27] Indien bovendien blijkt dat de terugwerkende kracht tot doel heeft de afloop van een gerechtelijke procedure in een welbepaalde zin te beïnvloeden of de rechtscolleges te verhinderen zich uit te spreken over een welbepaalde rechtsvraag, vergt de aard van het in het geding zijnde beginsel dat uitzonderlijke omstandigheden of dwingende motieven van algemeen belang een verantwoording bieden voor het optreden van de wetgever, dat ten

[27] Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, zie o.m.: GwH 21 november 2013, nr. 158/2013, B.24.2; GwH 19 december 2013, nr. 172/2013, B.22; GwH 29 januari 2014, nr. 18/2014, B.10; GwH 9 oktober 2014, nr. 146/2014, B.10.1; GwH 22 januari 2015, nr. 1/2015, B.4; GwH 7 mei 2015, nr. 54/2015, B.12.

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

nadele van een categorie van burgers afbreuk doet aan de jurisdictionele waarborgen die aan allen worden geboden.[28]

Mede gelet op het gegeven dat er een betwisting hangende is m.b.t. het standpunt ter zake van de Vlaamse Belastingdienst (zie voetnoot 25), zal moeten kunnen worden aangetoond dat uitzonderlijke omstandigheden of dwingende motieven van algemeen belang het met terugwerkende kracht invoeren van de nieuwe regels noodzakelijk maken.

De gemachtigde reageert als volgt op dit gegeven:

> "Als de Raad van State zou alluderen op het beroep tot vernietiging van het standpunt van Vlabel, ingediend bij de Raad van State door Assuralia, dit betreft geen (fiscaal) geschil over de toepassing van de regelgeving met een individuele belastingplichtige in een concreet dossier. Het betreft daarentegen een (administratiefrechtelijk) geschil over een handeling van een overheidsadministratie. Het probleem van de herziening stelt zich niet gezien er zich tussen 1 maart 2016 en nu (nog) geen gevallen aangediend hebben waarvoor er na de inwerkingtreding van het decreet een herziening nodig zou zijn."

Dat het om een objectief beroep gaat, en niet om een fiscaal geschil in een concreet dossier, maakt in dit verband geen verschil. Ook in dat geval moeten er uitzonderlijke omstandigheden of dwingende motieven van algemeen belang zijn om de terugwerkende kracht te verantwoorden.

De gemachtigde verantwoordt de retroactiviteit als volgt:

> "Zoals aangegeven in MvT heeft de Vlaamse Belastingdienst een standpunt ingenomen dat in voege is getreden voor overlijdens vanaf 1 maart 2016. De ontworpen bepaling heeft net de bedoeling de belastingheffing zoals deze per 1/3/2016 wordt toegepast door de Administratie decretaal te verankeren (nl. dat bij schenking van het (levensverzekerings)contract toepassing wordt gemaakt van het bewuste artikel). Voor de belastingplichtige verandert er m.a.w. niets, de terugwerkende kracht zorgt voor een decretale basis i.p.v. een administratieve interpretatie van een artikel van de VCF. Om een gelijke behandeling te verzekeren voor overlijdens na 1 maart 2016 en deze na de datum van inwerkingtreding van de decreetbepaling is vereist dat de bewijsregeling zoals nu voorzien ook geldt voor overlijdens vanaf 1/3/2016."

Zoals hiervoor reeds is opgemerkt (zie voetnoot 15), kunnen de belastingdiensten de fiscale wet niet aanvullen. Indien de huidige decretale regeling spoort met het standpunt nr. 15.133 van de Vlaamse Belastingdienst, dan is er uiteraard geen probleem met de terugwerkende kracht, maar is er ook geen nood aan. Bevat het standpunt nr. 15.133 van de Vlaamse Belastingdienst echter elementen die niet in de thans geldende decretale regeling terug te vinden zijn,[29] dan kan de terugwerkende kracht bezwaarlijk verantwoord worden door het argument dat de gelijkheid moet worden verzekerd tussen overlijdens vanaf 1 maart 2016 en

[28] Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Zie bv. GwH 21 november 2013, nr. 158/2013, B.24.2; GwH 9 oktober 2014, nr. 146/2014, B.10.1.

[29] Het is zeer moeilijk vol te houden dat die elementen er niet zouden zijn. De scharnierdatum van 1 maart 2016 bv. is niet terug te vinden in de geldende decretale regeling.

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

overlijdens vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe bepalingen. Daarmee zou immers afbreuk worden gedaan aan het fiscaal legaliteitsbeginsel.

23.3. Meer fundamenteel kan zelfs de vraag worden gesteld of het invoeren van een dergelijk onweerlegbaar vermoeden van kosteloosheid wel in overeenstemming is met de bevoegdheidverdelende regels inzake de belastbare materie.

Inzake het successierecht van rijksinwoners en het recht van overgang bij overlijden van niet-rijksinwoners is de belastbare materie of datgene wat de belasting doet ontstaan of wat aanleiding is voor de heffing, het ingevolge het overlijden (kosteloos) overdragen van goederen uit de vererfde massa van de erflater.[30]

De gewesten hebben niet de bevoegdheid om de belastbare materie van de gewestelijke belastingen die het voorwerp zijn van titel III van de bijzondere financieringswet, te wijzigen: de belastbare materie is immers bepaald bij de bijzondere financieringswet.[31] Wat de essentiële elementen van de belasting betreft, beperkt hun normerende bevoegdheid zich tot het bepalen van de aanslagvoet, de heffingsgrondslag en de vrijstellingen (artikel 4, § 1, van de bijzondere financieringswet).

Ingevolge het ontworpen artikel 2.7.1.0.6, § 2, tweede lid, van de Codex zou de erfbelasting niet louter meer betrekking hebben op het belasten van de overgang *om niet* van goederen *van de erflater*, maar zou ook de met het voorwerp van de schenking naderhand gerealiseerde meerwaarde aan erfbelasting onderworpen worden.[32] Daardoor lijkt de belastbare materie van de erfbelasting te worden verruimd en zich ook uit te strekken tot de door de verzekeringsmaatschappij aan de begunstigde uitgekeerde sommen, renten of waarden.[33] Het Vlaamse Gewest is echter niet bevoegd voor het bepalen van de belastbare materie: de gewesten moeten zich houden aan de door de bijzondere wetgever vastgestelde belastbare materie.

Gelet daarop zou kunnen worden geargumenteerd dat het Vlaamse Gewest niet bevoegd is om de ontworpen bepalingen aan te nemen. Het zal echter aan het Grondwettelijk Hof toekomen om hierover in voorkomend geval definitief uitsluitsel te geven.

---

[30] GwH 21 januari 1998, nr. 4/98, B.7.1; *Parl.St.* Kamer 2000-01, nr. 50-1183/007, 157-158.

[31] Adv.RvS 21.734/AV van 16 september 1992 over een voorstel van bijzondere wet ‘tot wijziging van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten’, *Parl.St.* Kamer B.Z. 1991-92, nr. 604/2, 11-12.

[32] Anders dan de regeling waarop arrest nr. 58/2006 van het Grondwettelijk Hof betrekking heeft, lijkt het hier niet te gaan om een wijziging van de heffingsgrondslag, nl. “de waarde van alle goederen verkregen naar aanleiding van het overlijden, dat wil zeggen de waarde, na aftrek van de schulden, van de vererfde massa” (GwH 26 april 2006, nr. 58/2006, B.4.3-B.4.4). Het Hof diende zich in die zaak uit te spreken over het onttrekken van een schenking, gesloten onder de opschortende voorwaarde van het overlijden van de schenker, aan successierechten: het ging immers in wezen om een legaat, maar formeel was het een schenking. Door middel van een juridische fictie werd een dergelijke schenking daarom gelijkgesteld met een legaat. Aan de belastbare materie werd echter niet geraakt: het ging immers om de overdracht van goederen ten gevolge van overlijden.

[33] Indien schenkbelasting is betaald, wordt slechts belasting geheven op de meerwaarde, d.w.z. de waarde die de afkoopwaarde van de polis op datum van de schenking overstijgt.

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

Artikel 45

24. Artikel 45 van het ontwerp strekt ertoe te bepalen dat een administratieve geldboete uiterlijk binnen een termijn van twee maanden betaald moet worden. Aan die nieuwe regel wordt terugwerkende kracht tot 1 april 2016 verleend (artikel 55, derde lid, van het ontwerp).

In de memorie van toelichting wordt deze aanpassing gekwalificeerd als een "verduidelijkende bepaling"[34] en er wordt aan toegevoegd:

> "Het is de bedoeling dat de voorgeschreven werkwijze meteen al op 1 april 2016, de dag van de inwerkingtreding van de kilometerheffing, wordt gevolgd. Deze bepaling beoogt het tijdig bieden van maximale transparantie en rechtszekerheid aan de belastingplichtigen." (*sic*)

Van de retroactiviteit dient evenwel te worden afgezien. Het gaat om een procedurele bepaling en bepalingen van die aard kunnen niet met terugwerkende kracht worden opgelegd, aangezien ze berusten op feitelijke handelingen en gebeurtenissen waarvoor de fictie van de terugwerkende kracht niet werkzaam is.

Artikel 46

25. Artikel 46 van het ontwerp strekt ertoe artikel 3.8.0.0.2 van de Codex op te heffen, dat bepaalt:

> "Het verzoekschrift houdende voorziening in cassatie en het antwoord op de voorziening mag door een advocaat worden ondertekend en neergelegd."

Dat artikel was een letterlijke overname van artikel 378 van het WIB 92, artikel 225*ter* van het Wetboek der Registratie-, Hypotheek- en Griffierechten en artikel 142^4 van het Wetboek der Successierechten, die met ingang van 1 januari 2014 zijn opgeheven bij artikel 5.0.0.0.1, 1°, 4° en 5°, van de Codex.

Het gaat om een regel van gerechtelijk recht die in principe tot de bevoegdheidssfeer van de federale overheid behoort. Klaarblijkelijk is die in de Codex opgenomen met toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Volgens de memorie van toelichting zou de opheffing sporen met federale wijzigingen aan het WIB 92:

> "Artikel 3.8.0.0.2 VCF wordt in het verlengde van de federale wijzigingen aan het WIB opgeheven. Hierdoor zal de gemeenrechtelijke procedure van de artikelen 1080, 1092 en 1094 van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing zijn."

[34] Volgens de gemachtigde is het "steeds de bedoeling geweest dat de betaaltermijn van 2 maanden ook van toepassing is op ingekohierde administratieve geldboetes". Dat mag dan wel de bedoeling zijn geweest, maar die regel blijkt uit geen bepaling van de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

Van die wijzigingen kon echter geen spoor worden teruggevonden. De gemachtigde verstrekt daarover volgende toelichting:

> "Het tekstvoorstel is gestoeld op een advies van de Beleidscel Justitie van 23/12/2015. Het is evenwel correct dat dit nog niet aanleiding heeft gegeven tot een aanpassing van artikel 378 WIB 92 (of van art. 225*ter* W. Reg of art. 142-4 W. Succ.).
>
> Het Vlaamse Gewest kan evenwel met dezelfde bevoegdheid als diegene waarmee het artikel 3.8.0.0.2 VCF heeft geïnstalleerd, dit artikel ook weer opheffen."

Het resultaat van de opheffing zal zijn dat de betrokken regel uit de rechtsorde verdwijnt, zodat een hiaat dreigt te ontstaan. Door de loutere opheffing ervan herleven de opgeheven federale bepalingen immers niet.

Het lijkt echter de bedoeling van de stellers van het ontwerp om opnieuw aansluiting te zoeken bij de federale bepaling, met het oog op de toekomstige wijziging ervan om de gemeenrechtelijke procedure van toepassing te maken. Vermits het om een toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 gaat, lijkt het daarom raadzaam om de bevoegdheid terug te geven aan de federale overheid door artikel 3.8.0.0.2 van de Codex in te trekken en de opheffing van artikel 378 van het WIB 92, artikel 225*ter* van het Wetboek der Registratie-, Hypotheek- en Griffierechten en artikel 142^4 van het Wetboek der Successierechten met uitwerking vanaf 1 januari 2014 ongedaan te maken.

SLOTOPMERKING

26. Het voorontwerp verdient nog nazicht, onder meer op wetgevingstechnisch vlak. Bij wijze van voorbeelden kan in dit verband op het volgende worden gewezen:

- geen enkel artikel mag buiten de indelingen tot groepering van artikelen vallen:[35] artikel 8 van het ontwerp strekt tot de vervanging van afdeling 2 van hoofdstuk VIII van het decreet van 22 december 1995 'houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996', waarbij het nieuwe artikel 24 wel tot afdeling 2 behoort, maar buiten de indeling in onderafdelingen valt;

- in uitvoeringsbesluiten gebruikte begrippen hebben in principe dezelfde betekenis als in het decreet waaraan uitvoering wordt gegeven; de woorden "en de besluiten ter uitvoering ervan" in het ontworpen artikel 24 van het decreet van 22 december 1995 (artikel 8 van het ontwerp) zijn derhalve overbodig;

[35] *Beginselen van de wetgevingstechniek – Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, Raad van State, 2008, nr. 63, te raadplegen op de internetsite van de Raad van State (www.raadvst-consetat.be).

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡

- in het ontworpen artikel 11/1, § 5, 2°, van het decreet van 21 juni 2013 (artikel 11 van het ontwerp) dient de tweede “niet” geschrapt te worden;

- in artikel 51, 1°, van het ontwerp dient “artikel 92^{1}” te worden geschreven in plaats van “artikel 91^{1}”.

DE GRIFFIER DE VOORZITTER

Annemie GOOSSENS Jo BAERT

‡LW-CJQMCBEH-GAAEAVT‡